

మహర్షివంశానుకీర్తనమ్-2

వైశంపాయన ఉవాచ

1. బ్రహ్మణోమానసఃపుత్రాః విదితాఃషణ్మహర్షయః |
ఏకాదశసుతాః స్థాణోః ఖ్యాతాః పరమతేజసః ||
2. మృగవ్యాధశ్చ సర్పశ్చ నిర్ఋతిశ్చ మహాయశాః |
అజైకపాదహిర్బుధ్స్యః పినాకీ చ పరంతపః ||
3. దహనోఽథేశ్వరశ్చైవ కపాలీ చ మహాద్యుతిః |
స్థాణుర్భవశ్చ భగవాన్ రుద్రా ఏకాదశస్మతాః ||
4. మరీచిరఙ్గిరా అత్తిః పులస్త్యః పులహః క్రతుః |
షడేతే బ్రహ్మణఃపుత్రా వీర్యవన్తో మహర్షయః ||
5. త్రయస్త్వఙ్గిరసఃపుత్రాః లోకే సర్వత్ర విశ్రుతాః |
బృహస్పతిరుతథ్యశ్చ సంవర్తశ్చ ధృతవ్రతాః ||
6. అత్రేస్తు బహవఃపుత్రాః శ్రూయన్తే మనుజాధిప |
సర్వే వేదవిదఃసిద్ధాః శాన్తాత్మానో మహర్షయః ||
7. రాక్షసాశ్చ పులస్త్యస్య వానరాఃకిన్నరాస్తథా |
యక్షాశ్చ మనుజవ్యాఘ్రు పుత్రాస్తస్య చ దీమతః ||
8. పులహస్య సుతా రాజన్ శరభాశ్చ ప్రకీర్తితాః |
సింహాః కిఃపురుషా వ్యాఘ్రా ఋక్షాః ఈహామృగస్తథా . ||
9. క్రతోః క్రతుసమాః పుత్రాః పతఙ్గసహచారిణః |
విశ్రుతాస్త్రిషు లోకేషు సత్యవ్రతపరాయణాః ||
10. దక్షస్త్వజాయతాఙ్గష్టాద్ దక్షిణాద్ భగవాన్మషిః |
బ్రహ్మణః పృథివీపాల శాన్తాత్మా సుమహాతపాః ||

11. వామాదజాయతాఙ్గష్టాద్ భార్యా తస్య మహాత్మనః |
తస్యాం పఞ్చశతం కన్యాః స ఏవాజనయన్మునిః ||

12. తాః సర్వాస్త్యనవద్యాఙ్గ్యః కన్యాః కమలలోచనాః |
పుత్రికాఃస్థాపయామాస నష్టపుత్రః ప్రజాపతిః ||

13. దదౌ స దశ ధర్మాయ సప్తవింశతిమిన్దవే |
దివ్యేన విధినా రాజన్ కశ్యపాయ త్రయోదశ ||

14. నామతో ధర్మపత్న్యస్తాః కీర్త్యమానా నిబోధ మే |
కీర్తిర్లక్ష్మీర్ధతిర్మేధా పుష్టిః శ్రద్ధా క్రియా తథా ||

15. బుద్ధిర్లజ్ఞా మతిశ్చైవ పత్న్యో ధర్మస్య తా దశ |
ద్వారాణ్యేతాని ధర్మస్య విహితాని స్వయంభువా ||

16. సప్తవింశతి సోమస్య పత్న్యో లోకస్య విశ్రుతాః |
కాలస్య నయనే యుక్తాః సోమపత్న్యః శుచివ్రతాః ||

17. సర్వా నక్షత్రయోగిన్యో లోకయాత్రావిధానతః |
పైతామహో మునిర్దేవస్తస్యపుత్రః ప్రజాపతిః |
తస్యాష్టౌ వసవఃపుత్రాస్తేషాం వక్ష్యామి విస్తరమ్ ||

18. ధరో ధృవశ్చ సోమశ్చ అహశ్చైవానిలోనలః |
ప్రత్యూషశ్చ ప్రభాసశ్చ వసవోఽష్టౌ ప్రకీర్తితాః ||

20. ధూమ్రాయాస్తు ధరఃపుత్రో బ్రహ్మవిద్యో ధృవస్తథా |
చంద్రమాస్తు మనస్విన్యాః శ్వాసాయాః శ్వసనస్తథా ||

21. రతాయాశ్చాప్యహఃపుత్రః శాణ్డిల్యాశ్చ హుతాశనః |
ప్రత్యూషశ్చ ప్రభాసశ్చ ప్రభాతాయాః సుతౌస్మృతౌ ||

22. ధరస్య పుత్రో ద్రవిణో హుతహవ్యవహస్తథా |

ధృవస్య పుత్రో భగవాన్ కాలో లోకప్రకాలనః॥

23. సోమస్య తు సుతో వర్షా వర్షస్వీ యేన జాయతే |
మనోహరాయాశిశిరః ప్రాణోఽథ రమణస్తథా ॥

24. అహ్నః సుతస్తథా జ్యోతిః శమఃశాంతస్తథా మునిః |
అగ్నేఃపుత్రః కుమారస్తు శ్రీమాఞ్చరవణాలయః॥

25. తస్య శాఖో విశాఖశ్చ వైగమేయశ్చ పృష్ఠజః |
కృత్తికాభ్యుపపత్తేశ్చ కార్తికేయ ఇతి స్మృతః॥

26. అనిలస్య శివా భార్యా తస్యాఃపుత్రో మనోజవః |
అవిజ్ఞాతగతిశ్చైవ ద్వౌ పుత్రావనిలస్యతు ॥

27. ప్రత్యూషస్య విదుఃపుత్రం ఋషిం నామ్నాథ దేవలమ్ |
ద్వౌ పుత్రౌ దేవలస్యాపి క్షమావన్తౌ మనీషిణౌ ॥

28. బృహస్పతేస్తు భగినీ వరస్తీ బ్రహ్మవాదినీ |
యోగసక్తా జగత్ కృత్స్న మసక్తా విచచార హ |
ప్రభాసస్య తు భార్యా సా వసూనామష్టమస్య హ. ॥

29. విశ్వకర్మా మహాభాగో జజ్ఞే శిల్పప్రజాపతిః |
కర్తా శిల్పసహస్రాణాం త్రిదశానాం చ వర్ణకః॥

30. భూషణానాం చ సర్వేషాం కర్తా శిల్పవతాం వరః |
యో దివ్యాని విమానాని త్రిదశానాం చకార హ ॥

31. మనుష్యశ్చోపజీవన్తి యస్య శిల్పం మహాత్మనః |
పూజయన్తి చ యం నిత్యం విశ్వకర్మాణమవ్యయమ్ ॥

32. స్తనం తు దక్షిణం భిత్వా బ్రహ్మణో నరవిగ్రహః |
నిఃస్పృతో భగవాన్ ధర్మః సర్వలోకసుఖావహః॥

33. త్రయస్తస్య వరాఃపుత్రాః సర్వభూతమనోహరాః |
శమఃకామశ్చ హర్షశ్చ తేజసా లోకధారిణః ||

34. కామస్య తు రతిర్భార్య శమస్య ప్రాప్తిరజ్ఞనా |
నన్దా తు భార్య హర్షస్య యాసు లోకాఃప్రతిష్ఠితాః ||

35. మరీచేః కశ్యపఃపుత్రః కశ్యపస్య సురాసురాః |
జజ్ఞిరే నృపశార్దూల లోకానాం ప్రభవస్తు సః ||

36. త్వాష్ఠీ తు సవితుర్భార్య వడవారూపధారిణీ |
అసూయత మహాభాగా సాన్తరిక్షేఽశ్వినావుభౌ ||

37. ద్వాదశైవాదితేః పుత్రాః శక్రముఖ్యా నరాధిప |
తేషామవరజో విష్ణుర్యత్ర లోకాః ప్రతిష్ఠితాః ||

38. త్రయస్త్రీంశత ఇత్యేతే దేవాస్తేషామహం తవ |
అన్వయం సంప్రవక్ష్యామి పక్షైశ్చ కులతో గణాన్ ||

39. రుద్రాణామపరఃపక్షః సాధ్యానాం మరుతాం తథా |
వసూనాం భార్గవం విద్యాత్ విశ్వేదేవాంస్తదైవ చ ||

40. వైనతేయస్తు గరుడో బలవానరుణస్తథా |
బృహస్పతిశ్చ భగవానాదిత్యేష్వేవ గణ్యతే ||

41. అశ్వినౌ గుహ్యకాన్ విద్ధి సర్వాషద్యస్తథా పశూన్ |
ఏతే దేవగణా రాజన్ కీర్తితాస్తేఽనుపూర్వశః ||

42. యాన్ కీర్తయిత్వా మనుజః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే |
బ్రహ్మణో హృదయం భిత్వా నిఃస్మతో భగవాన్ భృగుః ||

43. భృగోఃపుత్రః కవిర్విద్వాన్ శుక్రః కవిసుతో గ్రహాః |

త్రైలోక్యప్రాణయాత్రార్థం వర్షావర్షే భయాభయే |

స్వయంభువా నియుక్తఃసన్ భువనం పరిధావతి ||

44. యోగాచార్యో మహాబుద్ధిర్దైత్యానామభవద్ గురుః |

సురాణాం చాపి మేధావీ బ్రహ్మచారీ యతవ్రతః ||

45. తస్మిన్ నియుక్తే విధినా యోగక్షేమాయ భాగవే |

అన్యముత్పాదయామాస పుత్రం భృగురనిన్దితమ్ ||

46. చ్యవనం దీప్తతమసం ధర్మాత్మానం యశస్వినమ్ |

యః స రోషాచ్యుతో గర్భాన్మాతృమోక్షాయ భారత ||

47. ఆరుషీ తు మనోః కన్యా తస్య పత్నీ మనీషిణః |

ఔర్వస్తస్యాం సమభవత్ ఉరూం భిత్వా మహాయశాః ||

48. మహాతేజా మహావీర్యో బాల ఏవ గుణైర్యుతః |

ఋచీకస్తస్య పుత్రస్తు జమదగ్నిస్తథోఽభవత్ ||

49. జమదగ్నేస్తు చత్వార ఆసన్ పుత్రా మహామనః |

రామస్తేషాం జఘన్యోఽభూత్ అజఘన్యైర్గుణైర్యుతః |

సర్వశస్త్రేషు కుశలః క్షత్రియాస్తకరో వశీ ||

50. ఔర్వస్యాసీత్ పుత్రశతం జమదగ్నిపురోగమమ్ |

తేషాం పుత్రసహస్రాణి బభూవుర్భువి విస్తరః ||

51. ద్వౌ పుత్రౌ బ్రాహ్మణస్త్వన్యౌ యయోస్తిప్థతి లక్షణమ్ |

లోకే ధాతా విధాతా చ యో స్థితౌ మనునా సహ ||

52. తయోరేవ స్వసా దేవీ లక్ష్మీః పద్మగృహ శుభా |

తస్యాస్తు మానసాఃపుత్రాస్తురగా వ్యోమచారిణః ||

53. వరుణస్య భార్యాయా జ్యౌష్ఠా శుక్రాద్ దేవీ వ్యజాయత |

తస్యాః పుత్రం బలం విద్ధి సురాం చ సురనన్దినీమ్ ||

54. ప్రజానామన్నకామానాం అన్యోన్యపరిభక్షణాత్ |
అధర్మస్తత్ర సంజాతః సర్వభూతవినాశకః ||

55. తస్యాపి నిర్ఋతిర్భార్యా నైర్ఋతా యేన రాక్షసాః |
ఘోరాస్తస్యాస్త్రయః పుత్రాః పాపకర్మరతాః సదా ||

56. భయో మహాభయశ్చైవ మృత్యుర్భూతాంతకస్తథా |
న తస్య భార్యా పుత్రో వా కశ్చిదత్యంతకో హి సః ||

57. కాకీం శ్యేనీం తథా భాసీం ధృతరాష్ట్రీం తథా శుకీమ్ |
తామ్రా తు సుషువే దేవీ పశ్చాత్తా లోకవిశ్రుతాః ||

58. ఉలూకాన్ సుషువే కాకీ శ్యేనీ శ్యేనాన్ వృజాయత |
భాసీ భాసానజనయద్ గృధ్రాంశ్చైవ జనాధిప ||

59. ధృతరాష్ట్రీ తు హంసశ్చ కలహంసాంశ్చ సర్వశః |
చక్రవాకాంశ్చ భద్రా తు జనయామాస సైవ తు ||

60. శుకీ చ జనయామాస శుకానేవ యశస్వినీ |
కల్యాణగుణసంపన్నా సర్వలక్షణపూజితా ||

61. నవ క్రోధవశా నారీః ప్రజజ్ఞే క్రోధసంభవాః |
మృగీ చ మృగమన్దా చ హరీ భద్రమనా అపి ||

62. మాతఙ్గీ త్వథ శార్దూలీ శ్వేతా సురభిరేవ చ |
సర్వలక్షణసంపన్నా సురసా చైవ భామినీ ||

63. అపత్యం తు మృగాః సర్వే మృగ్యా నరవరోత్తమ |
ఋక్షాశ్చ మృగమన్దాయాః సుమరాశ్చ పరంతప ||

64. తతస్వై రావతం నాగం జగో భద్రమనాః సుతమ్ |
ఐరావతః సుతస్తస్యా దేవనాగో మహాగజః ||
65. హర్యాశ్చ హరయోఽపత్యం వానరాశ్చ తరస్వినః |
గోలాంగూలాంశ్చ భద్రం తే హర్యాః పుత్రాన్ ప్రచక్షతే ||
66. ప్రజజ్ఞే త్వథ శార్దూలీ సింహాన్ వ్యాఘ్రాననేకశః |
ద్వీపినశ్చ మహాసత్త్వాన్ సర్వానేవ న సంశయః ||
67. మాతఙ్గపి చ మాతఙ్గాన్ అపత్యాని నరాధిప |
దిశాం గజం తు శ్వేతాఖ్యం శ్వేతాజనయదాశుగమ్ ||
68. తథా దుహితౌ రాజన్ సురభిర్ద్వై వ్యజాయత |
రోహిణీ చైవ భద్రం తే గన్ధర్వీ తు యశస్వినీ ||
69. విమలామపి భద్రం తే అనలామపి భారత |
రోహిణ్యాం జజ్ఞిరే గావో గన్ధర్వాం వాజినః సుతాః ||
సప్త పిణ్డఫలాన్ వృక్షాన్ అనలాపి వ్యజాయత ||
70. అనలాయాః శుకీ పుత్రీ కఙ్కస్తు సురసాసుతః |
అరుణస్య భార్యా శ్యేనీ తు వీర్యవన్తౌ మహాబలౌ ||
71. సమ్పాతిం జనయామాస వీర్యవన్తం జటాయుషమ్ |
సురసాజనయన్నాగాన్ కద్రూః పుత్రాంస్తు పన్నగాన్ ||
72. ద్వౌ పుత్రౌ వినతాయాస్తు విఖ్యాతౌ గరుడారుణౌ |
సురసాజనయత్ సర్పాన్ శతమేకశిరోధరాన్ ||
73. సురసాకన్యకా జాతాస్త్రీః కమలలోచనాః |
వనస్పతీనాం వృక్షాణాం వీరుధాం చైవ మాతరః ||
74. అనలా రుహో ద్వే ప్రోక్షే వీరుధాం చైవ తాః స్మృతాః |

గృహ్లాన్తి యే వినా పుష్పం ఫలాని తరవః పృథక్ ||

75. అనలాసుతాస్తే విజ్ఞేయాః తానేవాహుర్వనస్పతీన్ |
పుష్పైః ఫలగ్రహాన్ వృక్షాన్ రుహాయాః ప్రసవాన్ విభో ||

76. లతాగుల్మానివల్యశ్చ త్వక్సారత్యణజాతయః |
వీరుధాయాః ప్రజాస్తాః స్యురత్ర వంశః సమాప్యతే ||

77. ఇత్యేష సర్వభూతానాం మహతాం మనుజాధిప |
ప్రభవః కీర్తితః సమ్యజ్మయా మతిమతాం వర ||

78. యం శ్రుత్వా పురుషః సమ్యజ్మక్తో భవతి పాపృనః |
సర్వజ్ఞతాం చ లభతే గతిమగ్ర్యాం చ విన్దతి ||

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆదిపర్వణి సమ్భవపర్వణి షట్టష్టితమోఽధ్యాయః.